

HandläggareLinda Wikman
08-508 265 28**Till**Exploateringsnämnden
2025-09-25

Promemorian En ny lag om kollektivtrafikskydd och Uppdrag att ta fram underlag för ett nationellt program för järnvägs- och kollektivtrafikskydd. Svar på remiss

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden anser remissen besvarad i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Thomas Andersson
FörvaltningschefAnn-Charlotte Bergqvist
Enhetschef

Sammanfattning

I juni 2024 gav regeringen Trafikverket och Transportstyrelsen i uppdrag att ta fram en ny lag samt underlag för ett nationellt program för järnvägs- och kollektivtrafikskydd. Målsättningen är att alla ska känna sig trygga när de reser kollektivt i Sverige, oavsett trafikslag, under hela resan liksom på stationer och terminaler.

Syftet med den nya lagen är att införa ett enhetligt och systematiskt arbetssätt för att identifiera, bedöma och hantera risker för allvarliga och olagliga handlingar riktade mot människor, infrastruktur eller materiel inom kollektivtrafik på väg, järnväg, vatten, spårväg och tunnelbana. Förslaget innebär att berörda aktörer ska bedriva ett långsiktigt, kontinuerligt och systematiskt skyddsarbete.

Exploateringskontoret
FörvaltningsledningFleminggatan 4
Box 8189
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 265 28
Växel 08-508 276 00
linda.wikman@stockholm.se
exploateringskontoret.expl@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Förslaget från Trafikverket och Transportstyrelsen är att det nationella programmets innehåll ska

- peka ut en gemensam inriktning för arbetet med kollektivtrafikskydd,
- visa hur kollektivtrafiksystemet är uppbyggt och vilka aktörer som verkar inom systemet, samt
- underlätta aktörernas arbete genom att initiera och förstärka förutsättningsskapande åtgärder som staten, genom myndigheter, kan bidra med.

Exploateringskontoret ställer sig positivt till förslaget till den nya lagen som syftar till att införa ett enhetligt och systematiskt arbetssätt för att identifiera, bedöma och hantera risker.

Exploateringskontoret ställer sig även positivt till innehållet i underlaget till det föreslagna nationella programmet. Särskilt positivt är att samverkan med berörda aktörer lyfts i ett tidigt skede. Tidig samverkan och ett klargörande av de berörda aktörernas olika ansvarsområden främjar att nödvändig hänsyn kan tas till lokala förutsättningar liksom olika kollektivtrafikformer. Detta är viktigt inte minst för storstäderna där kostnaderna för kollektivtrafikskyddet kan bli betydande. Därmed behöver det också klargöras hur staten kan skjuta till medel för ökade kostnader med anledning av detta beslut.

Remissen

Exploateringsnämnden har fått *En ny lag om kollektivtrafikskydd och Uppdrag att ta fram underlag för ett nationellt program för järnvägs- och kollektivtrafikskydd* på remiss. Remissen inkom till kontoret den 2025-07-21 och ska besvaras och överlämnas till kommunstyrelsen senast 2025-09-25 varför beslut om omedelbar justering erfordras.

Bakgrunden till remissen är att regeringen i juni 2024 gav Trafikverket och Transportstyrelsen i uppdrag att ta fram underlag för ett nationellt program för järnvägs- och kollektivtrafikskydd. Målsättningen är att alla ska känna sig trygga när de reser kollektivt i Sverige, oavsett trafikslag, under resan och på stationer och terminaler.

Uppdraget följer den redovisning myndigheterna gjorde i januari 2024 kring behovet av att stärka det svenska järnvägs- och kollektivtrafikskyddet (Trafikverket och Transportstyrelsen, 2024). Myndigheternas uppdrag var att gemensamt utarbeta förslag på strategiska förutsättningar och genomförande av ett nationellt program för järnvägs- och kollektivtrafikskydd.

Arbetet syftar till att skydda alla människor som befinner sig i kollektivtrafiksystemet. Utgångspunkten är att kollektivtrafiken är och behöver vara ett öppet och tillgängligt system. Komplexiteten som finns i systemet behöver också beaktas.

Förslaget från Trafikverket och Transportstyrelsen är att det nationella programmets innehåll ska

- peka ut en gemensam inriktning för arbetet med kollektivtrafikskydd,
- visa hur kollektivtrafiksystemet är uppbyggt och vilka aktörer som verkar inom systemet, samt
- underlätta aktörernas arbete genom att initiera och förstärka förutsättningsskapande åtgärder som staten, genom myndigheter, kan bidra med.

Trafikverket och Transportstyrelsen menar att ett stärkt kollektivtrafikskydd sannolikt får positiva effekter på andra närliggande perspektiv, som exempelvis totalförsvarsförmåga och beredskap. De menar att befintliga strukturer i närliggande perspektiv kan nyttjas för att få drivkraft i arbetet med kollektivtrafikskydd. Genom att utgå från de ansvarsförhållanden som finns inom krisberedskapssystemet, omhändertas även behovet av det offentligas ansvar och samordning mellan nationell, regional och lokal nivå inom kollektivtrafikskyddet.

Syftet med den nya lagen är att införa ett enhetligt och systematiskt arbetssätt för att identifiera, bedöma och hantera risker för allvarliga olagliga handlingar riktade mot människor, infrastruktur eller materiel inom kollektivtrafik på väg, järnväg, vatten, spårväg och tunnelbana.

Lagen ska gälla för

- innehavare av bytespunkter som stationer, terminaler eller motsvarande för kollektivtrafik och byte mellan färdmedel
- aktörer, transportörer eller verksamhetsutövare, vid bytespunkter
- skyddspliktiga transportörer, som utses genom föreskrifter från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Kollektivtrafik som omfattas av befintliga regelverk för hamn- eller sjöfartsskydd är undantagna.

Genom en ny lag och ett nationellt program för järnvägs- och kollektivtrafikskydd kan målsättningen om att resenärer ska kunna känna sig trygga när de reser kollektivt i Sverige, oavsett

trafikslag, under resan och på stationer och terminaler uppnås. Berörda aktörer får ett tydligare ramverk samtidigt som samverkan med dessa aktörer avses bli bättre.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom exploateringskontoret av enheten It och säkerhet.

Exploateringskontorets synpunkter

Exploateringskontoret anser att förslaget till *En ny lag om kollektivtrafikskydd och Uppdrag att ta fram underlag för ett nationellt program för järnvägs- och kollektivtrafikskydd* är positivt.

Såväl lagstiftning som nationellt program säkerställer att målet om trygghet och säkerhet för alla inom kollektivtrafiken kan uppnås.

Exploateringskontoret ställer sig positivt till förslaget till den nya lagen som syftar till att införa ett enhetligt och systematiskt arbetssätt för att identifiera, bedöma och hantera risker. Exploateringskontoret skulle exempelvis i samband med ett tidigt projekteringsskede av en bytespunkt kunna omfattas av det nya lagförslaget.

Exploateringskontoret ställer sig även positivt till innehållet i underlaget till det föreslagna nationella programmet för järnvägs- och kollektivtrafikskydd. Det är positivt att samverkan med berörda aktörer lyfts redan i ett tidigt skede. Aktörernas olika ansvarsområden behöver också klargöras. En fungerande samverkan främjar förståelse så att hänsyn kan tas till lokala förutsättningar rent geografiskt liksom olika kollektivtrafikformer. Inte minst för storstäderna kan kostnaderna för kollektivtrafikskyddet bli betydande och därför är det också viktigt att klargöra hur finansiering, genom staten, ska ske vid införande av ett nationellt program.

Exploateringskontoret ser positivt på att det i ett så tidigt skede finns utpekade aktörer för såväl revidering som uppföljning av det nationella programmet för att säkerställa dess aktualitet och efterlevnad.

Slut

Bilaga

1. En ny lag om kollektivtrafikskydd och Uppdrag att ta fram underlag för ett nationellt program för järnvägs- och kollektivtrafikskydd